

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Capvt I. Theodorus juvenis Ægyptius Æternitatis & iudicii arcanum animo
pertractat, & reddendæ rationi se parat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77028](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77028)

dum est mihi pro Christo pati; molo jam crucifigi, A
quàm angelorum choris inseri, *Quoniam propter te, Do-*
mine, mortificamur tota die.

Num ille primo & secundo non superior est? Nam peregrinus subinde minùs memor patriæ, curiosiore aspectu aut colloquio retardatur, ut tardius aut penitus non perveniat, quo destinatum ducebat iter: Mortuus nec blanda curat, nec aspera; neutris moveri se sinit, quia neutra sentit. At verò crucifixus, mundi blandimenta odit ac rejicit; injurias omnes & quidquid asperi ac duri sentit, hilariter excipit, constanter tolerat; crucifixo Domino quàm simillimum fieri, primum honorem reputat; pro Christo, cum Christo crucifigi inter beneficia numerat. Hic vir, hic est qui lætus & fiducia plenissimus ad Judicium velut ad triumphum properat. *Serm. 7. de Quadragesima. sit positus, & studeamus proficere de die in diem. Ad Judicium nemo securius festinat, quàm qui quotidie, quavis hora ad illud se preparat.*

LIBER II.

CAPVT I.

Theodorus, juvenis Ægyptius, Æternitatis & Judicii arcanum animo pertractat, & reddendæ rationi se parat.

Ite at quantulum post priora tam seria pauperem, Lector, & animum curis tam arduis remittamus. Vericulos misceamus non eos teretes ac venustos, nec murice Venulino nitidos, sed calamo volante scriptos, & impetu potius effusos, quàm morosè naros. Eo autem animo hic misceantur, ut si quid priora peperissent tediis abstergant, & una Judicii secreta memoriæ altius infigant.

In Æternitatis parte primà, mentionem fecimus Theodori Juvenis Ægyptii. Hic Æternitatem animo sic combibit, ut facultatibus, patriâ, parentibus, rebusque omnibus valere jussit, se Christo servum traderet. Hunc ipsum Theodorum denuo hic sistimus. Sed alia atque alia secum animo agitantem: Prius illum Æternitas eò adiecit, ut vinculis omnibus feliciter ruptis, ad vexillum crucis expedito cursu evolare destinaverit. Nunc majora meditatur & altiora. Jam agebat ipse secum, servus Christi sum, certè animo, sed nondum beatus sum: Theodore torrens superandus gestat, torrens periculosus & rapax. Moriendum est. Hanc larvam non timere pridem didici. Sed timeo graviora. Ad Judicem mors trahit, Tribunal Christi, Judicium divinum mortem excipit. Et hoc est quod membris omnibus contremisco. Mori non metuo: quid enim? è carcere tam molesto liberari cur abnuam? At verò D Judicari, & quidem à Judice omniscio, hic ille torrens est profundissimus. Ah Theodore, quomodo trajiciemus? natando an navigando? quis monstrabit viam? *Apoc. c. 14. v. 13.* quis comitabitur? Oraculum nostri: *Opera illorum sequuntur illos.* Judicia humana frigent sepius, divina heu nimium & semper calent. Inter omnia mortalium negotia, nullum tam serium est, atque de totius vitæ dictis, factis, & verò etiam cogitatis omnibus vel minimis rationem reddere, & stare reum (quis enim hic innocens?) ante Judicem vitæ mortisque Dominum. Inter homines agere & humanis fordibus non inquinari vix hominis est, sed Angeli.

Hoc cogitationum æstu Theodorus incalefcens, ita sibi superis se cepit canere:

Æternitas, Æternitas!
Æternitas amata!

Plus centies, plus millies
Æternitas beata!
Amor tuus me languidum
Versatque dividitque:
Ah! mens amore deficit,
Amore cor liquefcit!
Nam falsa mundi gaudia
Vanissimæque curas
Quis nescit esse somnia,
Merissimæque nugas?
Quid me juvabunt, maximâ
Gravissimæque curâ
Si consequar quæ diligo
Mundi voluptuosas?
Nihilque curem sanctius
Quàm totus esse Mundi,
Corpusque quovis fosculo,
Et mollius roseto
Tractavero, dum splendeat
Aurorque purpuræque
Manus ebur si jaspide,
Accendo vel pyropo:
Vel dente structos erigo
Eburneo capillos,
Curæque lac corallinis
Ut fluctuet labellis;
Quid me juvabit Perficis
Si crescat arca gazis?
Quid proderit si gaudiis
Risique molliore
Exæstuem? cras lugubri
Mutanda læta casu:
Fiam licet vastissimi
Potens monarcha Mundi:
Nostrisque prono vertice
Fasces adoret Orbis.
Nostris feret de fascibus
Mors falce sævâ mensem.
O falsa mundi vanitas
Vale, vale perenne!
Valete quæ caduca sunt,
Æternitas perennat.
Hanc mille votis quærato,
Suscipisque mille.
Nec abstrahat doloribus
Furoribusque mille.
Non horreo vel milites,
Strictosque pugiones;
Truces ruam per milites,
Feros ruam per hostes;
Et hostium per spicula
Stansque per sarissas.
Si vulneror, tum vulnus est
Amoris, haud doloris:
Nec horreo sic faucibus
Unum vel esse vulnus;
Laus pulchrior, laus amplior
Est amplior cicatrix.
Amore si me vulneret
Æternitas amata,
Plus centies, plus millies
Æternitas beata.

Dum hæc ab alto fundit pectore Theodorus, adfunt famuli Philemon & Stasimus, herilem filium quærentes, Horum alter Stasimus:

Sanè, inquit, plus paulò hodie adbibì, quippe nunc hunc in latitiâ degere diem deceat, quem Ægyptus tota habet genialem. Vivamus. Erit, cum habebimus adhuc agere satis.

Sed ego: Scin' tu, Theodoro quid factum sit nostro? ubique quæritur, invenitur nūquam.

Quærat

Tribunal Christi. Liber II. Cap. I.

115

Quærat ipse se, si amisit se, certius inveniet nemo. At A
ibi inambulat. Salvus sis, Theodorus; fatin' omnia rectè?
Ad quæ Theodorus;

Ut vita fert, quàm plurimis

Quæ plena stat periculis.

Mox iterum Stasimus: Quid tibi, ait, hic soli in-
ambulatio est? Si ominor rectè, ægritudo animum
angit tuum. Edificare, quid sit, hæc enim tua mihi
solitudo suspicionem importat non levissimam. Si à
nobis, quod in rem sit tuam, fieri quid potest, nul-
lum in urovis tibi claudi videbis commodum. His
Theodorus.

Si cogito festissimos,

Cum gaudiis cachinnos;

Ubique qui jam personant,

Mox esse desituros;

Et cuncta mundi gaudia,

Levi perire laplu:

Rigantur ora lacrymis,

Tristissimis procellis.

Quàm tu sollicitus nimis es, ait Philemon, qui ita
prospicis in futurum; ad delictiarum præsentiam nun-
quam me meminisse, cum earum absentiâ abundè
mihilacrymas creet. Adhæc, ab hoc tu metu otiosus es-
se potes, quàm maximè, ut qui patre natus es à fortun-
is quàm instructissimò. Expunge, quem alis, ex ani-
mo mœtorem, dies iste inter delicias exeat nobis totus.
Athleticè, pugilicè, pancraticè, basilicè, genialiter, musi-
cè hodie vivamus. Subjunxit Theodorus:

Hic si quis ambit gaudia;

Sales petulciores;

Desperet inter sidera,

Jocos beatioræ.

Non est carina risuum,

Mundique, siderumque:

Nunc quisquis est Democritus,

Tunc fiet Heraclitus.

Quæris caduca gaudia?

Æterna perdidisti.

Hem, inquit Stasimus, quasi tu solus sis, æternis qui
cupiat beari gaudiis; An non id tibi de sacris paginis in
memoria est, fruturos illis pauperes? Hic ergo inter
gaudia vivamus, fortunæ dum ferunt nostræ, ut depau-
perati æternis fruamur in cælo: quem enim alium tu
putas in usum providum hanc nostram omnibus amœ-
nitaribus intruxisse terram, quàm ut earum usum ha-
beamus, dum sumus in vivis?

Theodorus oculos sensum attollens, humo, hæc dixit:

O Terra, terra sordida

Auro licet beata!

Qualis mihi tu nautica

Vix amplius ferenda:

Si pulchra specto sidera,

Es narium cloaca.

Tu, ait Stasimus, narium pestem eam dicere terram D
ausis? quæ, ne omnia memorando prolixior sim, pellu-
cidissimis suis fluminibus aurum gemmasque nobis
suppetit affatim: pervellem sanè, ut hos tales fimos ha-
berem quàm copiosissimos, & cum opulentissimo quo-
vis rustico de divitiis cecrare. Contrà Theodorus,
quod dixerat, ingeminat.

O Terra! terra sordida,

Pigram vomens mephitim;

Si pulchra cerno sidera,

Es narium cloaca:

Gemmata jactas flumina,

Aurique profluenta:

Limosa plus, quàm gemmea,

Et sordibus repleta.

Superna cerne culmina,

Aulam beatioræ.

Hic nulla prorsus nauticæ

Nec sordium cloaca;

Hic ipsa rorat suavitas;

Fluitque mellis æquor:

Hic thuris omnem permeat

Sabæa messis hortum.

Nec novit ullus eloqui,

Quis, risus æstra pingat.

Non suada disertissima,

Apollinisque lingua;

Æternitas hic imperat,

Æternitas perennat.

Hic celsa stant palatia,

Amœnitæ plena:

Crystallinis & gemmeis

Suffulta sunt columnis;

Merissimo, purissimo,

Auro serena rident:

Gemmisque lucidissimis,

Distincta recta splendent;

Auro viæ sunt singulæ,

Gemmisque perpolitæ.

Hic vitreos dat celsipites,

Jalpis inter æstra:

Et cæculo mendacio

Sapphirus hic liquefit.

Et virgines & Martyres

Dat Sardonyx colore:

Ardet rubicæ Sardius;

Smaragdus hic virefcit.

Decerpis hic in marmore,

Vernos Berylle flores:

Platea quævis gemmea;

Pyropus ambulat.

Thalassicæ pil bullulæ,

Nil Adriæque vitæ:

Frustra tumescunt bacculæ,

Et Indici lapilli.

Plantas beatas basiant,

Lychnusque Sardiûsque;

Lapis Tiaris insidens

Pedes ibi osculatur.

Et nostra etiam hæc terra, inquit Philemon, deli-
cias habet desituras nobis nunquam; nisi nostra prius
desinat vita: iis ergo frui nos par est, dum vita manet,
ut ubi quis vivere desiderat, in cælo fruatur æternis. Ho-
minem in mœtore agere, sanitati multum officit.

Huic Theodorus: Quod dixi, ait, repeto.

O Terra! terra sordida,

Et sordium cloaca:

Ne falsa jactes gaudia,

Sunt fluxa, sunt caduca;

Non vera sunt hæc gaudia,

Quæ lacrymis rigantur.

Quæ vitreos habet pedes

Non dat diu voluptas:

Hostis voluptas dulcis est,

Et carnis amicus.

Figit labellis oscula,

Nescitque fune colla:

Amœna spondet tempora

Vitæ beatioris.

Heu cuncta momento tuum

Et defluit voluptas.

Æstra, æstra fundunt gaudia

Nullo fucata nævo;

Dant gloriam certissimam

Nunquamque desitutam.

Æternitas hic imperat,

Æternitas perennat.

Ergo, ait Stasimus, humanam tu gloriam dedeco-
ri ducis!

K 4

ri ducis? Sanè hîc juxta mecum non sentis, qui alto præ A
reliquis loco esse, inter quæ homini evenire gratissima
possunt, numeravi semper.

Apagè, inquit Theodorus, hæc fumi mendacia.

Est bulla, Mundi gloria
Est palliata fugo.
Dolis pugnat vaferimîs,
Et artibus protervis;
Cinis dolosus gloria est,
Terrorumque vitrum.
Cum creditur firmissima,
Vanescit instar umbræ.

Philemon hunc loquentis æstum interpellans: Juve-
num nobilissime, inquit, dic sodes:

Non fave est nitido vehi caballo,
Qui fulvo rutillet superbus auro?
Et totas hominum videre turbas
Mandantis Domini, pavere nutum,
Præfesse omnibus, & subesse nulli?
Hæc fert aulica vita, vita laura
Hæc est vita beata, fors amata.

Theodorus virgineum subridens mox subjecit.

Dum suave jucundissimo
Ridet polus labello,
Turbas coquit favissimas,
Et grandines timendas;
Rex qui tiam vertici
Ponit superbus alto,
Cum se putat tutissimum
Grandi jacet ruinâ.
Quæ cella surgunt culmina
Rupto propinquat celo,
Circumtonant hæc fulmina
Sævus quatque turbo.
Quamplurimis prospera
Permista sunt periculis,
Nec melle quæ sunt illita,
Solent carere felle.
Astra, astra fundunt gaudia,
Dolore mixta nullo.
Quæ nec queant volubilis
Perire lege fati.
Æternitas hîc imperat,
Æternitas perennat.

Sed heus, Theodore, inquit Stasimus, cave quid
ultra vires moliaris:

A primis, puer, educatus annis
Es tu, delitiisque, gaudiisque:
Jucundissima quæ fuere, vel sunt,
Imò quæ reliquis erunt in annis,
Cunctorum melimella gaudiorum
Ad votum tibi semper, & secundo
Tractu perpetuis iere rivis.
Consuësti tenero cubare lecto,
Plumis molliter undequaque farto,
Horti floribus undequaque picto.
Instructa Assyrio culina luxu
Lauras ferre tibi solebat escas,
Et plenas stomacho parare mensas.
Atto cur velis, asperoque pane
Jam placare famem, sitim fluente
Qui posset, modò veller, inter ipsas
Vel vini pluvias Opimianas,
Lautè vivere, lautius scire?
O charum teneræ decus juventæ!
Quæ te pars animæ, micans Ocelle;
Quæ te mens mala, mens nimis severa,
Ad tantas miserum trahit ruinas?
Nunc sententia stabit ista menti?
Non est, falleris, hæc beata vita,
Quæ certum properatur in sepulchrum.

Aulæ delitias videto nostræ,
Nullas cernere, nominare nullas,
Et nullas bibere hîc solemus undas;
Verum perpetuo natare Baccho,
Dum plenos trahimus mero cullos.
Hîc nullum ferimus laboris æstum,
Hæc est vita beata, vita grata;
Non hac ad stygios viâ caminos
Itur, moribus his nihil creatur
Quod posset macula notare fœda.

Eâdem operâ, inquit Theodorus, & maniam, & fe-
brim, & a fini umbram laudares, quâ voluptatem fluxâ.

Quid vita prodest aulica,

Heu vita defutura!

Nil sufficit, quod deficit,

Æternitas manebit.

Quid aulæ jactas pocula,

Pressis opima bottis?

Beatitudo poculis,

Latet periculosa.

Licet mero ster ebria

Discis onusta mensa:

Hæc fluxa, vana, nulla sunt,

Æternitas perennat.

Jam Phœbus est rideat,

Mox flebit imbre multo;

Jam late plaudant omnia,

Stent floribusque picta:

Mox ingemiscunt omnia,

Sunt sordibusque tecta:

Argentea purissimi

Loquacitate rivi,

Blandissimè jact garrulas,

Inambulant per herbas,

Gratæque susurramine

Virgula colloquuntur.

Urente sed jam frigore,

Canos Hiems capillos

Cum concurit; cum discit

Album nivis volumen:

Mox rivulorum vitrea

Gelu perit voluptas.

Non aëris vastissimam

Jam provolat per aulam,

Blandissimus Favonius,

Sed Auster atque Corus.

At in supernâ patriâ

Regumque regis aulâ,

Procul, procul caduca sunt,

Nullus metus ruinæ.

Æternitas hîc imperat,

Æternitas perennat.

Mentes beatæ gaudio,

Et maximo triumpho;

Nugas putant vanissimas,

Merissimumque fumum:

Quas Orbis iste basiat

Opes & usque jactat;

Quam grata vivent oria,

Nullis amara curis!

Nam tristior fors exultat,

Abestque casus omnis.

Non morbus illic actior

Dolore tentat ullum:

Proscripta sunt contagia

Et sanitas perennat.

Deformis hîc non inficit

Flavos senecta crines,

Senilibus nec pallida

Inscribit ora rugis:

Sed suave ver pulcherrimæ

Semper

Tribunal Christi. Liber II. Caput II.

117

Semper viret juvenat:
Hic vera vivunt gaudia,
Nullo fuganda fato:
Mortale quiddid vixerat,
Abivit, interivit.
Non falce mors sævissima
Hic atra jura ponit;
Est clausa morti janua,
Perennat una vita.
O ergo terra sordida
Vale, vale perenne!
O munde, Munde perfide
Vale, vale perenne;
Votis locum qui dar tuis,
Ah! errat, errat, errat.
Donis sinum qui implet tuis,
Ah! errat, errat, errat.

E calente pectore Theodorus hæc profuderat, & mox ad famulos versus: Vos jam, inquit, hinc abire, & rerum vestrarum satagite: Solus ego quid in rem meam sit, rectius discipiam. Hæc talia negotia turbas non amant. Jaque ab omni arbitro liber: Quod igitur, inquit, feliciter Deus evenire jubeat: Jam terræ, jam mundo, jam rebus caducis omnibus valedixi. Cū Christo crucifigi, cum eo mori cupio. Sed sim jam crucifixus, sim mortuus, an nihil restat, quod terreat? Hilation, Arsenius, Agathon viri sanctissimi certe crucifixi, planè mortui erant, sed tamen ad Judicis adventum trepidabant. Ergo mortem vel sanctissimam comitatur Judicium.

Quare age, Theodore, Hieronymum imitare, & sive comedas, sive bibas, illam evocantis præconis vocem cogita: Heus ad Judicium Theodore, ad Judicium. Seu quiescas, sive ambules, seu dormias, sive vigiles, seu labores, sive ores, hæc nunquam tibi excidant: Ad Judicem Theodore, ad Judicem.

CAPVT II.

Quoties Index ipse Iudicium imminens cogitandum proponat, seu, Quam variè moneamur de reddenda ratione, & quis hic futurus sit patronus.

NE quis divinorum Judiciorum negligens oblivioni potius quam sibi culpam impingeret, Christus tot divinis concionibus Judicii memoriam ingessit, imò vix unquam ad populum verba fecit, quin Tribunalis divini sermone moneret.

Atque ut dicta haberent altius, crebrioribus ea parabolis velut picturis proposuisset. Hinc illa: Homo quidam erat dives, qui habebat villicum: & hic dissimatus est apud illum, quasi dissipasset bona ipsius. Et vocavit illum, & ait illi: Quid hoc audio de te? Redde rationem villicationis tue, jam enim non poteris villicare. Atque hoc superiore libro explanavimus. Eò etiam spectant ista: Assimilatum est regnum celorum homini regi, qui voluit rationem ponere cum servis suis. Et cum cepisset rationem ponere, oblatum est ei unus, qui debebat ei decem millia talenta.

Eandem Judicii memoriam & hæc instillant: Sicut homo peregrinatus vocavit servos suos, & tradidit illis bona sua. Et uni dedit quinque talenta, alii autem duo, alii vero unum; unicuique secundum propriam virtutem: & profectus est statim. Post multum vero temporis venit Dominus servorum illorum, & posuit rationem cum eis.

Hæc sanè omnia divini Judicii memoriam identidem reficiant. Vult Christus nobis nunquam securis, illud assidue in auribus atque animo infundere: Redde rationem, redde rationem. De quo hæc locuti sumus, porro jam illud addemus, quam variè moneamur de

A reddenda ratione; & an ullus hic futurus sit patronus.

S. I.

Horribilem ac subitam cœli mutationem vaticinatur Amos, & clarum meridiem tenebris sepe. *Amos c. 8.* liendum præmonet: *In die illa*, dicit Dominus, *occidet sol in meridie*. Sunt plurimi qui vicino jam obitu ad ætatis suæ meridiem se pervenisse credant. Hinc spe vanâ gissimam vitam sibi impendens Judicium non metuunt, neque se illi parant. Alias illi sibi met rationes fingunt: Has, ajunt, domos ædificabimus, hæc convivia celebrabimus, hæc lucra congeremus, has nuptias frequentabimus, tantam familiam numerabimus. Videre, quæso, serenum & innube cœlum, meridiem clarissimum. Sed brevè nubila horrida, nimbos ac procellas spectabitis, sol occidet in meridie. Nunquamne vidistis, qui mediis maris fluctibus caballum agitarit, aut qui mediis aëris nubibus incitarit navigium? Tales sunt isti, qui spem concipiunt longissimam, qui vitæ suæ circulum ponunt amplissimum, & in eo consilia & destinationes collocant quam plurimas, fors hodie responsuri Judici, cras tumulto tegendi.

Quam apposite canit psaltes: Dominus scit cogitationes hominum, quoniam vanæ sunt. Qui habitat in caelis, irridebit eos, & Dominus subvertet eos. Nam subitò Mortem Tribunalis sui apparitorem mittit, & en momento tribunalis diruitur, quiddid in aëre tor vanis consiliis edificatum est. Ita machina omnes, cogitata & consultata omnia evanescunt.

Circumspiciamus paululum, & regentium exemplorum satis cernemus. Quanti sunt qui suaviter apud se cogitant: Jam demum res meas composui, curabo igitur, ut mihi bene sit. Adsum divitiæ, nec honores defunt, liberos in luculentas familias collocavi, causam illam intricatam expedivi, grande illud opus ad finem perduxim; domestica providè constitui, domum copiosè instruxi: jam mihi credo, licebit, sub vite & figi mea respirare largiter. Ergo vivamus.

Ergo morere, ait Deus, & tuo te Judici siste. Sciebas equidem in exilio, non in patria te agere. Non effugias hic manentem civitatem, sed futuram inquirendam; ad Judicium te brevi evocandum milles audiebas, sed spernebas. Elapsa vix unhorula jam vocat: Jam stabis, ut Judici contendas cum eo.

Ita sæpius cum cogitamus vivere, mors evocat. Ita ille Judicii levitatus, & prolixam sibi vitam pollicitus: Anima, inquiebat, habes multa bona posita in annos plurimos: requiesce, comede, bibe, epulare. At mors proxime adstans hæc hominis vigilantis somnia audivit, & suspiris tacitis respondit: Stulte, hæc nocte animam tuam reperunt à te; quæ autem parasti, cujus erunt? En ut turtis in aëre structa corruerit repente. En ut sudum ac ridens cœlum subitò vultum induerit aterrimum. Propterea huic aëreo ædificio, & tam faventi cælo ne fide: ruina & nubes proxima sunt. Cuncta quæ sunt, inquit Ecclesiastes, adducet Deus in Iudicium, pro omni errato, sive bonum sive malum sit.

Rex Hebræus Saul, vir militaris, strenuus, audax, Saul ad præliis compluribus interfuit, multis victoriis clarus, ausus etiam Samuelis mares ad colloquium evocare. At ubi sententiam feralem illam audit: Cras tu, & filii tui mecum eritis. Statim cecidit porrectus in terram. Adeo cohortuit ad subitam hanc tempestatem, & improvolum mortis nuntium.

Complures ejuscemodi nuntios quotidie Deus ad Nuntios juunos destinat, qui mortem & Judicium indicant. Illos dicitur & invalida senectus & cani, istos ad verba valerudo & morbi, hos sacra conciones & libri, alios crebriora funera, & mortualis campanarum clangor, quosdam piorum monita, non paucos calamitates & res afflictæ urgent,